

Najistotniejsze zmiany w ustawach: o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, o świadczeniach rodzinnych oraz o pomocy osobom uprawnionym do alimentów - wprowadzone przez uchwaloną przez Sejm RP w dniu 7 lipca 2017 r. ustawę o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin

1. Konieczność ustalenia alimentów na dziecko od drugiego z rodziców w przypadku ubiegania się o świadczenie wychowawcze przez osobę samotnie wychowującą dziecko

Ważne: Zgodnie z dodanym art. 8 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, świadczenie wychowawcze na dane dziecko nie przysługuje, jeżeli osobie samotnie wychowującej dziecko (pojęcie to zdefiniowane jest w art. 2 pkt 13 ww. ustawy) nie zostało ustalone, na rzecz tego dziecka od jego rodzica, świadczenie alimentacyjne na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, chyba że:

- 1) drugie z rodziców dziecka nie żyje;
- 2) ojciec dziecka jest nieznan;
- 3) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone;
- 4) sąd zobowiązał jedno z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka;
- 5) dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach.

Zgodnie z art. 19 ust. 4 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, w przypadku gdy osoba samotnie wychowująca dziecko, której prawo do świadczenia wychowawczego w stosunku do danego dziecka uzależnione jest od ustalenia na rzecz tego dziecka od jego rodzica świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego i nie dołączy do wniosku tego tytułu wykonawczego, podmiot realizujący świadczenie wychowawcze przyjmuje wniosek i, w zakresie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego w stosunku do tego dziecka, wyznacza termin 3 miesiące na dostarczenie tytułu wykonawczego. W przypadku dostarczenia tytułu wykonawczego lub innych dokumentów poświadczających okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1–5 ww. ustawy, w wyznaczonym terminie, świadczenie wychowawcze przysługuje od miesiąca złożenia wniosku, jeżeli spełnione są pozostałe warunki uprawniające do świadczenia. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

W przypadku, gdy osoba samotnie wychowująca dziecko nie dostarczy, w ww. terminie, tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, potwierdzającego ustalenie na rzecz dziecka od jego rodzica świadczenia alimentacyjnego, ponieważ sąd wydał postanowienie w przedmiocie odmowy udzielenia zabezpieczenia w sprawie o alimenty, bieg terminu, o którym mowa w art. 19 ust. 4 ww. ustawy, ulega zawieszeniu do dnia dostarczenia tytułu wykonawczego lub innych dokumentów poświadczających okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1–5 ustawy.

W ww. sytuacji, świadczenie wychowawcze przysługuje:

- 1) od miesiąca złożenia wniosku, nie wcześniej niż od miesiąca, od którego rodzic został zobowiązany do zapłaty alimentów, jeżeli spełnione są pozostałe warunki uprawniające do świadczenia – w przypadku dostarczenia tytułu wykonawczego,
- 2) od miesiąca złożenia wniosku, jeżeli spełnione są pozostałe warunki uprawniające do świadczenia – w przypadku dostarczenia dokumentów poświadczających okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 1–5.

Analogiczne regulacje dotyczyć będą ustalania prawa do zasiłku rodzinnego i jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka .

Powyższe regulacje będą miały zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na okres rozpoczynający się 1 października 2017 r., prawa do zasiłku rodzinnego na okres rozpoczynający się 1 listopada 2017 r. oraz prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka od 1 listopada 2017 r.

2. Nowe regulacje dotyczące stosowania przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu

Ważne:Od 1 sierpnia 2017 r. wchodzi w życie nowe przepisy dotyczące ustalania dochodu rodziny, które będą miały zastosowanie do przyznawania świadczeń wychowawczych na pierwsze dziecko oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego na nowy okres rozpoczynający się 1 października 2017 r., a także uzależnionych od dochodu świadczeń rodzinnych, tj. zasiłku rodzinnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego na nowy okres zasiłkowy rozpoczynający się 1 listopada 2017 r. (nowe, opisane regulacje w tym zakresie, nie mają zastosowania do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka).

Nowe regulacje wyłączają stosowanie przepisów dotyczących utraty i uzyskania dochodu w sytuacji, gdy wnioskodawca lub członek jego rodziny utraci dochód z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej i w okresie 3 miesięcy od daty utraty dochodu ponownie uzyska dochód u tego samego pracodawcy, zleceniodawcy lub zamawiającego dzieło lub ponownie rozpocznie pozarolniczą działalność gospodarczą.

Nowe, opisane wyżej regulacje są zawarte w następujących przepisach ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (i analogicznych regulacjach ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów):

Art. 7 ust. 3a: „Przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu nie stosuje się do dochodu z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej i dochodu z tytułu wyrejestrowania lub rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej, jeżeli członek rodziny lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego utracili dochód z tych tytułów i w okresie 3 miesięcy licząc od dnia utraty dochodu uzyskali dochód u tego samego pracodawcy lub zleceniodawcy lub zamawiającego dzieło lub ponownie rozpoczęły pozarolniczą działalność gospodarczą.”
(przepis dotyczy wyłączenia stosowania utraty i uzyskania dochodu w niektórych przypadkach).

Art. 18 ust. 5a: „W przypadku przyznania świadczenia wychowawczego po uwzględnieniu utraty dochodu z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej, po upływie 3 miesięcy licząc od dnia utraty dochodu, ustalone prawo do świadczenia wychowawczego weryfikuje się z uwzględnieniem art. 7 ust. 3a.

Przepisy art. 20 ust. 1 stosuje się.” (przepis dotyczy obowiązku weryfikacji świadczenia wychowawczego po upływie 3 miesięcy od dnia utraty dochodu).

Art. 25 ust. 2 pkt 1a: „*Za nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze uważa się świadczenie wychowawcze wypłacone w związku z zastosowaniem przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu -po ustaleniu, że wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 7 ust. 3a:” (przepis dotyczy uzupełnienia katalogu nienależnie pobranych świadczeń o sytuacje związane z zastosowaniem przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu).”*

3. Nowe zasady ustalania dochodu z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne

Ważne: Od 1 sierpnia 2017 r. ulega zmianie definicja dochodu w zawarta w art. 3 pkt 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, do której odsyła definicja dochodu zawarta w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów - zgodnie z jej nowym brzmieniem, dochodem jest m.in. dochód z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne – dochód z tego tytułu nie będzie już w ustalany w oparciu o oświadczenie członka rodziny, lecz w oparciu o odpowiednie dane z zaświadczenia z urzędu skarbowego dołączanego do wniosku przez osobę ubiegającą się, które to dane będą podstawą do ustalenia dochodu z tego tytułu zgodnie z odpowiednim dochodem wskazanym w obwieszczeniu ministra właściwego do spraw rodziny w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” – pierwsze obwieszczenie zostanie wydane w terminie do 1 sierpnia 2017 r.

Ustalając dochód z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, przyjmuje się dochód miesięczny w wysokości 1/12 dochodu ogłaszanego corocznie, w drodze obwieszczenia, przez ministra właściwego do spraw rodziny w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w terminie do dnia 1 sierpnia każdego roku.

Ważne: Zgodnie z nowym brzmieniem art. 13 ust. 4 pkt 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (i analogicznych regulacji ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów), do wniosku dołącza się odpowiednio zaświadczenie naczelnika urzędu skarbowego, dotyczące członków rodziny rozliczających się na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, zawierające informacje odpowiednio o:

- a) formie opłacanego podatku,
- b) wysokości przychodu,
- c) stawce podatku,
- d) wysokości opłaconego podatku

-w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego.

Ww. przepisy dotyczące ustalania dochodu z działalności opodatkowanej w formach ryczałtowych, będą miały zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczeń wychowawczych na pierwsze dziecko i świadczeń z funduszu alimentacyjnego na nowy okres rozpoczynający się 1 października 2017 r., oraz uzależnionych od

dochodu świadczeń rodzinnych na nowy okres zasiłkowy rozpoczynający się 1 listopada 2017 r.

Ważne: Ustalenie, czy członek rodziny w roku „bazowym” osiągał dochód z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (karta podatkowa lub ryczałt od przychodów ewidencjonowanych) i tym samym, czy dotyczy go ww. procedura ustalania dochodu, dokonywane będzie w oparciu o deklarację wnioskodawcy zawartą we wniosku o dane świadczenie (w przypadku wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego – w pkt 7.2 przykładowego wzoru wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego zamieszczonego na stronie internetowej MRPiPS).

4. Składanie oświadczeń wyłącznie przez wnioskodawcę

Ważne: Od 1 sierpnia 2017 r., odpowiednie oświadczenia dotyczące dochodów nieopodatkowanych oraz wielkości gospodarstwa rolnego za poszczególnych członków swojej rodziny, składa, czyli wypełnia i podpisuje, osoba wnioskująca o świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko, świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego, a nie, jak dotychczas, członek rodziny, którego dotyczą dane zawarte w danym oświadczeniu.

Dotyczy to także, składanych od dnia 1 sierpnia 2017 r. jeszcze na obecny okres zasiłkowy/świadczeniowy, w oparciu o dotychczasowy stan prawny obowiązujący do 31 lipca 2017 r., oświadczeń o deklarowanych dochodach osiąganych przez osoby podlegające przepisom o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,

5. Nowe formularze wniosków

Ważne: Od 1 sierpnia 2017 r. wzory wniosków o świadczenie wychowawcze, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz załączników do ww. wniosków, nie będą już określane w formie powszechnie obowiązujących wzorów zawartych w rozporządzeniach wykonawczych do odpowiednio ustaw: o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, o świadczeniach rodzinnych i o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W nowych, procedowanych obecnie, rozporządzeniach wykonawczych do ww. ustaw, które zaczną obowiązywać od dnia 1 sierpnia 2017 r., zostanie określony – tak jak dotychczas – sposób i tryb postępowania oraz – co jest nowym rozwiązaniem - podstawowy zakres informacji, jakie mają zostać zawarte we wnioskach o ustalenie prawa do ww. świadczeń oraz załączników.

Ważne: Powyższe dotyczy także wzorów wniosków i załączników składanych od dnia 1 sierpnia 2017 r. na obecny okres trwający do 30 września 2017 r. (w przypadku świadczenia wychowawczego oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego) oraz trwający do 31 października 2017 r. (w przypadku świadczeń rodzinnych).

Ważne: Przykładowe, zalecane do wykorzystania przez organy właściwe realizujące świadczenia, wzory wniosków oraz załączników do tych wniosków (zarówno na obecny, jak i nowy okres), opracowane w oparciu o znany już i ostateczny stan prawny uregulowany ustawą z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami

wsparcia rodzin, zamieszczone są na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pod adresem:
<http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/wzory-wnioskow-o-swiadczenia-dla-rodzin/>